

LIITE 1: Perustelumuistio

Uusien hankkeiden rahoitus innovaatorahaston varoilla (HEL 2022-013346)

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto 5.6.2023

Tässä perustelumuistiossa on Innovaatorahastolle jätetyn hakemuksen kuvaus hankkeesta sekä yhteenvedo arvioinnin tuloksista.

Taulukko 1. Innovaatorahaston uudet hanke-ehdotukset

	Toteuttaja	Hanke	Haettu rahoitus 2023, €	Myönnettävä rahoitus 2023, €	Haettu rahoitus 2024, €	Sidottava rahoitus 2024, €	Haettu rahoitus 2025, €	Sidottava rahoitus 2025, €	Haettu rahoitus 2026, €	Sidottava rahoitus 2026, €	Haettu rahoitus yht. 2023-2026, €	Myönnettävä ja sidottava yhteensä 2023-2026, €	Omarahoitus/ muu rahoitus yhteensä, €	Kokonaisrahoitus yhteensä, €
1	Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	Rakennusalan tieto- ja taitokeskittymä - Helsinki Myllypuron kampus	28 168	28 168	190 496	190 496	140 628	140 628	-	-	359 292	359 292	359 292	718 584
Yhteensä, €			28 168	28 169	190 496	190 496	140 628	140 628	0	0	359 292	359 292		

Taulukko 2. Innovaatorahaston uusien hanke-ehdotusten sääntöjen ja rahaston käytön periaatteiden mukaisuus

	Toteuttaja	Hanke	Rahaston sääntöjen ja periaatteiden, sekä kaupunkistrategian mukainen	Luo elinkeinoperustaa ja sitä tukevaa osaamisperustaa	Vahva vaikuttavuuspotentiaali (tarpeellisuus, muutospotentiaali, hyödynnettävyys, resurssit)	Toteutettavuus (sisältö, toteuttajan kokemus, kumppanit, rahoituksen varmuus, riskit)	Muut arviointikriteerit (ilmasto- ja kestävä kehitys, kaupunkilaishyöty)	Muut huomiot
1	Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	Rakennusalan tieto- ja taitokeskittymä - Helsinki Myllypuron kampus	x	x	x	x		

1. Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy: Rakennusalan tieto- ja taitokeskittymä - Helsinki Myllypuron kampus

Toteutusaika:	10/2023 - 09/2025
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kaupunginkanslian elinkeino-osasto, Stadin AO (hankkeen osatoteuttaja), Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Kaupunkiympäristön toimiala (3D tiimi)
Yhteistyötahot muualla:	Aalto-yliopisto (hankkeen osatoteuttaja)
Kokonaiskustannukset:	718 584, josta innovaatorahaston osuus 50%

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €*)	Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2023	28 168	28 168	28 168	0
2024	190 496	190 496	190 496	0
2025	140 628	140 628	140 628	0
Yht.	359 292	359 292	359 292	0

Hankkeen kuvaus

Rakennusalan tieto- ja taitokeskittymä yhdistää pääkaupunkiseudun kolme merkittävää rakennetun ympäristön alan oppilaitosta ja kokoaa yhteen kansainvälisesti korkealuokkaisen oppilaitos- ja tutkimusverkoston. Hanke luo TKI -toiminnan ekosysteemin, joka osallistaa opiskelijat sekä elinkeinoelämän ja yhteiskunnan eri tahot ratkomaan globaaleihin ja paikallisiin muutosilmiöihin liittyviä haasteita kokonaisvaltaisesti yli teknologia- ja toimialarajojen. Hankkeessa profiloidaan ja käynnistetään keskittymän toiminta Metropolia Ammattikorkeakoulun koordinoimana.

Hankkeen fyysinen toiminta keskittyy Helsingin Myllypuroon, minne Helsingin kaupunki on keskittänyt rakennusalan opetusta. Myllypuroon on rakennettu modernit oppimisympäristöt ja tilat noin 2000 kiinteistö- ja rakennusalan sekä 5000 sosiaali- ja terveysalan AMK- ja YAMK- opiskelijalle sekä 1100 rakennus- ja talotekniikka -alojen ammattiin opiskeleville. Lisäksi kampuksella täydennyskoulutuksen ja muiden opintojen opiskelijoita. Kampuksilta ja lähialueelta löytyy myös erilaisia rakennusalan oppimiseen sekä TKI -toimintaan kehitettyjä tutkimus- ja oppimisympäristöjä, kuten älykotialusta, townhouse -projekti, puutekniikan, talotekniikan sekä betonirakentamisen tilat.

Hankkeen toiminta kytketään Espoon Otaniemessä sijaitsevan Aalto-yliopiston Rakennetun ympäristön laitoksen opetukseen ja tutkimukseen liittyviin oppimisympäristöihin. Hankkeessa hyödynnetään myös toimijoiden muiden kampusten ja yksiköiden fyysisiä sekä virtuaalisia oppimisympäristöjä. Ne luovat aivan uudenlaisia mahdollisuuksia tuoda osaajat ja yrityselämän tarpeet yhteen. Hankkeen myötä yritysten saataville avautuvat hanketoimijoiden laajat ja monipuoliset verkostot ja TKI-osaaminen. Tärkeänä tavoitteena on aktivoida alan toimijoiden välisiä rajapintoja, nostaa alan tunnettuutta koko yhteiskunnan tasolla, kasvattaa yritysten kilpailukykyä ja lisätä vetovoimaa rakentamisen toimialalla.

Päätöksen perustelut

Rahaston sääntöjen ja periaatteiden sekä kaupunkistrategian mukaisuus:

Hanke on kaupungin strategisten linjausten mukainen. Kaupunginhallituksen elinkeinojaoston 14.3.2022 linjaamissa elinkeinopoliittisissa tavoitteissa maankäytölle todetaan, että innovaatiopotentiaali on erityisen suuri sellaisilla alueilla, joihin on keskittynyt opetus-, tutkimus-, yritys- ja kehittämistoimintaa. Tällaisia alueita ovat muun muassa startup- ja korkeakoulukampukset ja kunkin kampusalueen ominaispiirteet ja erityisosaamisalueet tulee tunnistaa kehittämisen lähtökohtina. Tavoitteissa mainitaan, että Myllypuron kampuksen yhteyteen voitaisiin kehittää esimerkiksi rakentamiseen tukeutuvaa innovaatiotoimintaa.

Kaupunginstrategiassa 2021–2025 linjataan, että kaupungin asemaa yhtenä Euroopan parhaana innovaatioympäristönä, startup-keskuksena ja uusien elinkeinojen kehtona vahvistetaan ja kehitetään. Strategiassa todetaan, että kaupungin ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä vahvistetaan, korkeakoulukampusten kehittymistä vahvoiksi innovaatio- ja osaamiskeskittymiksi tuetaan. Kaupunki on lisäksi ottanut vahvan roolin korkeakoulukampusten esihautomo- ja hautomotoiminnan käynnistäjänä ja haluaa yhteistyössä korkeakoulujen kanssa vahvistaa korkeakoulukampuksia kansainvälisesti vahvoina innovaatio-, tutkimus- ja yritystoiminnan keskittyminä.

Elinkeinoperustan ja sitä tukevan osaamisperustan luominen:

Tahtotila luoda Myllypuroon rakennusalan vetovoimainen osaamiskeskittymä on ollut kaupungilla olemassa jo pitkään. Kaupunki on investoinut suuria summia rahaa sekä Metropolian, että StadinAO:n kampusrakennuksiin. Yhtenä odotusarvona on ollut, että kampukset tuovat elinvoimaa Myllypuron alueelle ja että oppilaitosten välisestä yhteistyöstä saadaan synergiaetua.

Rakennusalan tieto- ja taitokeskittymä on siis hankkeena hyvin perusteltu suhteessa innovaatorahaston kriteereihin. Yhteistyö ja tiedonvaihto opetus- ja tutkimuslaitosten, yritysten ja muiden rakennusalan järjestöjen välillä ei vielä tällä hetkellä ole tarpeeksi tiiviistä ja kaikkia synergiamahdollisuuksia ei ole pystytty hyödyntämään avoimella tiedon ja osaamisen vaihdolla. Onnistuessaan hanke voi voimistaa kaupungin elinkeinonäköpäämääriä työllisyyden ja innovaatioiden kautta. Hankkeen aikana tulee selvittää, miten yhteistyötä käytännössä toteutetaan parhaalla mahdollisella tavalla ja miten eri tahot saadaan parhaiten sitoutettua toimintaan.

Hanke luo periaatteessa oppimisperustaa yhtenäistämällä. Välillinen vaikutus elinkeinoperustaan syntyy rakennusalan koulutuksen kautta yliopisto- ja ammattikorkeakouluissa. Varsinainen uuden elinkeinoperustan luominen ei ole hakemuksen vahvin tulokulmana, vaan elinkeinoperustaa edistävän uuden osaamisperustan synnyttäminen. Valtakunnallinen rakennusalan koulutuksen eheys on myös merkityksellinen kokonaisuus edistettäväksi. Ekosysteemitason kokeilut ja yhteistyöhahmottelut jäävät helposti periaatetasoisiksi ja linkki reaaliin vaikuttavuuteen hieman ohueksi. Työn tulisi onnistuessaan johtaa konkreettisiin uudelleen organisoituihin ja resursoituihin yhtenäisen tieto- ja taitokeskittymän ympärille.

Rakennusala koskien ekologisuutta vaalivan kestävä liiketoiminnan huomiointi olisi äärimmäisen tärkeä ja yksi olennaisista lähtökohdista huomioida selvästi koko hankkeen tavoitteissa.

Eriytynen lisäarvo asukkaille ja palvelujen kehittämisessä / ilmasto- ja kestävyystavoitteissa:

Hankkeen ei arvioida tuovan suoraan merkittävää lisäarvoa asukkaille ja palvelujen kehittämiselle tai ilmasto- ja kestävyystavoitteissa. Hankkeessa tulisikin vahvemmin huomioida, että miten rakennusallalla voidaan tehdä päästövähennyksiä, sillä rakentaminen tuottaa noin kolmanneksen Suomen ilmastopäästöistä. Hankkeen tulee linkittää vahvemmin Helsingin kaupungin kiertotalouden

klusteriohjelmaan ja Elinkeino-osaston Testbed Helsinki-alustaan, joista ensimmäisessä edistetään muun muassa rakennusten purkumateriaalien uusiokäyttöä. Hanketta on suositeltavaa liittää Helsingin kaupungin kiertotaloushankkeeseen 'Closing Loops; varastorakentaminen', jossa hyödynnetään uudelleenkäytettyjä rakennusosia.

Vaikuttavuuspotentiaali:

Hankkeen toimijat ovat vakuuttavia ja myös sitoutuneita. Hankkeen omarahoitusosuus on hyvällä tasolla, eli 50% kokonaisrahoituksesta. On erinomaista, että hankkeessa yhdistetään yliopiston, ammattikorkeakoulun ja ammattioppilaitoksen voimia. Monitahoinen yhteistyö on tärkeää rakentamisalalla ja lisää potentiaalia luoda innovaatioita. Tutkimuksesta johtuvista innovaatioista voi tämän kautta nousta todennäköisemmin uutta liiketoimintaa. Hankkeessa on vaikuttavuuspotentiaalin osalta se mahdollisuus, että vakiintuneiden kokeneiden kumppaneiden kanssa voidaan luoda jotain, jonka vaikutukset kertaantuvat vuosien mittaan. Hanke pitää sisällään myös monia hyviä kanavia luoda tulovirtaa pääkaupunkiseudun esihautomoihin ja hautomoihin sekä esimerkiksi Urban Tech Helsinkiin.

Metropolia on valmis ottamaan toiminnan jatkosta omistajuutta. Aalto-yliopiston ja Stadin AO:n hankkeen jälkeisistä roolista tulee sopia hankkeen aikana. Jatkokehittämisen resursointia ajatellen hankkeen toteuttajia kehoitetaan hakemaan aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta.

Toteutettavuus ja muut arviointikriteerit ja huomiot:

Hakemuksen tavoitettaessa esitetään varsin pitkälle ulottuvaa vaikuttavuutta ja hankkeen resursointi on melko pieni suhteessa näihin tavoitteisiin. Esimerkiksi kansainvälisyys ja alan siilojen rikkominen ovat isoja tavoitteita, joita ei hankkeen aikana arvioida olevan realistista saavuttaa. Hankkeen tavoitteita tulee yksinkertaistaa ja selkeyttää ja kuvattuja mittareita tarkentaa vastaamaan hankkeen resursseja ja toimenpiteitä.

Hankkeen fokuksessa on synnyttää toimintaa, jossa kytketään yhteen mukana olevien tahojen tekemiset ja luodaan yhteinen malli ja alusta rakennusalan osaamisen kehittämiseksi ja oppilaitosten yritys yhteistyölle. Tällisten perusteiden laatiminen on tarpeen, jos halutaan saada yhtenäinen ja toimiva osaamiskeskittymä. Konkretiassa kartoitetaan toimijat, suunnitellaan yhteistyömallit ja tehdään muutama pilotti. Ekosysteemin jäsenille tulisi hankkeen lopussa pystyä esittämään konkreettisia hyötyjä, jotka sitouttavat toimijat mukaan. Mittariksi tulisi asettaa osallistuneiden yritysten kokema hyöty. Yhdeksi onnistumisen mittariksi voisi ottaa myös sen, kuinka hyvin onnistutaan luomaan pohjaa eheälle yhteistyökeskittymälle ja kuinka toimivana se koetaan.

Vaikka hankkeen kuvaus jo ulottuu melko laajalle, hankkeessa olisi tärkeä huomioida rakennusalan kestävyteen liittyviä teemoja, kuten purkautuva uusrakentaminen ja vanhojen rakennusosien kierrättäminen. Hanketta kehoitetaan tekemään yhteistyötä Helsingin kaupungin kiertotalousklusterin kanssa. Myös energiaan liittyvä peruskorjaus-osaaminen lisääminen ja inklusiivisuus rakennusalaan olisi tarpeellisia.

Hakemuksessa mainittu townhouse -konsepti on kiinnostava ja siinä tulisi pyrkiä tunnistamaan mahdollisuuksia yritys- ja innovaatiokokeiluille. Kaupungin rakennushankkeissa voisi laajemminkin olla oppilaitosyhteistyövelvoite. Stadin AO:n rooli on olla pilottikokeilujen toteuttaja aidossa toiminnassa ja on tärkeää, että tekemisen tason osaaminen nousee hankkeessa keskiöön. Hankkeen ei tule olla liian tutkimuspainotteiseksi. Hankkeessa kehitettävään showroomiin tulee sisällyttää tekemistä ja testausta. Showroomista voi saada kiinnostavia hyötyjä irti keskeisten viestien välittämisessä.

Yhteenveto:

Hankkeen arvioidaan olevan hyvin perusteltu suhteessa innovaatorahaston kriteereihin. Monitahoinen yhteistyö on tärkeää rakentamisalalla ja lisää potentiaalia luoda innovaatioita. Tutkimuksesta johtuvista

innovaatioista voi tämän kautta nousta todennäköisemmin uutta liiketoimintaa. Hankkeessa on vaikuttavuuspotentiaalin osalta se mahdollisuus, että vakiintuneiden kokeneiden kumppaneiden kanssa voidaan luoda jotain, jonka vaikutukset kertaantuvat vuosien mittaan. Metropolia on valmis ottamaan toiminnan jatkosta omistajuutta.

Hakemuksen tavoitteissa esitetään varsin pitkälle ulottuvaa vaikuttavuutta ja hankkeen resursointi on melko pieni suhteessa tavoitteisiin. Esimerkiksi kansainvälisyys ja alan siilojen rikkominen ovat isoja tavoitteita, joita ei hankkeen aikana arvioida olevan realistista saavuttaa. Hankkeen tavoitteita tulee yksinkertaistaa ja selkeyttää ja kuvattuja mittareita tarkentaa vastaamaan hankkeen resursseja ja toimenpiteitä. Päivitetty hankesuunnitelma tulee hyväksyä hankkeen ohjausryhmässä syksyn 2023 alussa. Ohjausryhmään tulee kutsua innovaatorahaston edustaja. Jatkokehittämisen resursointia ajatellen hankkeen toteuttajia kehoitetaan hakemaan aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta.

Vaikka hankkeen kuvaus jo ulottuu melko laajalle, hankkeessa olisi tärkeä huomioida rakennusalan kestävyteen liittyviä teemoja ja hanketta kehoitetaan tekemään yhteistyötä Helsingin kaupungin kiertotalousklusterin kanssa.

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n hankerahoituksessa ei ole kyse Euroopan unionin perussopimuksen (SEUT) 107(1) mukaisesta valtiontuesta, koska ammattikorkeakoulu ei tutkimus- ja kehittämishankkeessaan harjoita taloudellista toimintaa markkinoilla.